

REY-OSTERRIETHOVA KOMPLEXNÍ FIGURA

Recenze metody

AUTOR RECENZE: VERONIKA KRČOVÁ¹

datum vzniku recenze:	červen 2014
1.1 název nástroje:	Rey-Osterriethova komplexní figura
zkrácený název:	TKF
1.2 původní název:	Test de copie d'une figure complexe
1.4 autoři původního testu:	Paul-Alexandre Osterrieth, André Rey
1.3 autoři lokální adaptace:	Marián Košč, Josef Novák
1.7 lokální distributor:	Bratislava a Brno: Psychodiagnostika
1.9.1/1.9.2 datum vydání:	1997

Popis

Rey-Osterriethova komplexní figura je kresebná metoda, která měří několik kognitivních funkcí. Poskytuje informace o individuálních neuropsychologických funkcích (dysfunkcích), o pozornosti, grafomotorické koordinaci, vizuoprostorové percepci, vizuokonstrukční schopnosti, neverbální paměti a organizačních schopnostech. Košč a Novák v české adaptaci zdůrazňují především schopnost zachycovat specifické funkce v oblasti vnímání a zapamatování prostorových vztahů. Metoda se skládá z předlohy komplexní figury, která byla zkonstruována tak, že vyžaduje minimum kresebných předpokladů, všechny její prvky je možné snadno reprodukovat izolovaně, obtíž spočívá v jejich uspořádání do celku. Složitá struktura figury podněcuje a vyžaduje pozornou analytickou a organizační – percepční aktivitu. Vyšetřovaná osoba má za úkol nejprve figuru obkreslit podle předlohy a po třech minutách ji má za úkol znovu nakreslit z paměti, bez předchozího upozornění. Reprodukce tedy poskytuje také informaci o bezděčné vizuální paměti. Při hodnocení kreseb kopie i reprodukce z paměti se používá kvantitativní i kvalitativní hodnocení. V rámci kvantitativního se stanovuje počet bodů a zaznamenává časové trvání kresby a v rámci kvalitativního sledujeme kresebný

¹ Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií MU, Joštova 10, 602 00 Brno

postup, který můžeme zařadit mezi jeden ze sedmi typů, jejichž pořadí vyjadřuje postupně klesající úroveň od nejracionálnějších forem po nejjednodušší formy (čmáranina). Je možné také sledovat různé kvalitativní chyby v kresbě, které mohou být jak vývojově, tak patologicky podmíněny. Metodu lze podle autorů použít v oblasti neuropsychologie, výchovného poradenství, a také v klinické psychologii. Košč a Novák uvádějí, že tato metoda je užitečná konkrétně při diagnostice mentálně retardovaných, mozkových lézí, poruch učení, u afázií, senilních demencí či schizofrenie.

Vývoj

Test byl vyvinut a poprvé publikován André Reyem v roce 1941 v *Archives de Psychologie* jako prostředek k diferenciaci diagnostice mezi vrozeným deficitem mentálních schopností a deficitem v důsledku postramatických změn centrální nervové soustavy. Belgický psycholog Paul A. Osterrieth v roce 1944 rozpracoval jeho hodnotící kritéria a zasloužil se o popularitu tohoto nástroje. Tato kritéria Rey zahrnul do svého manuálu „*Test de copie d'une figure complexe*“, který byl publikován v roce 1959 v Paříži. Na základě tohoto manuálu Košč a Novák v roce 1997 vytvořili upravený český manuál, který byl standardizován na slovenské populaci a je dodnes jediným manuálem v češtině k Reyově figuře. Od roku 1944 bylo v zahraničí vytvořeno mnoho jiných propracovanějších skórovacích systémů, předmětem této recenze je však pouze původní Rey-Osterriethův skórovací systém uvedený v českém manuálu. V současné době je TKF poměrně častým a oblíbeným nástrojem, zejména pro jeho snadnou a rychlou aplikaci.

Technické údaje

Lokální (slovenské) **normy** pro kopii byly vypracovány na základě dat z roku 1981 od rozsáhlého vzorku 1671 dětí ve věku 7,6 až 15,5 let, zatímco pro reprodukci z paměti byly vypracovány pouze na základě dat od 209 dětí. Normy pro reprodukci vycházejí tedy z poměrně malého vzorku, kde například pro věk 13 let byly normy vypracovány na základě vzorku pouze 13 dětí. Pro věkové kategorie 5,6 až 7,5 let a dospělé jsou uvedeny původní normy Osterrietha z roku 1945. Normy pro věkové kategorie 15,6 až 17,5 let vycházejí z práce E. Kölesové (1993), přičemž vzorek byl tvořen 145 studenty gymnázia, střední zdravotní školy a střední odborné školy. Celkově jsou tedy normy už dost zastaralé. Normy jsou vždy uváděny pro věkové kategorie v intervalech jeden rok, avšak normy pro dospělé nejsou věkově diferencovány, což je velký nedostatek vzhledem k tomu, že s postupujícím věkem se může výkon v TKF zhoršovat. Navíc jsou tyto normy pro dospělé pouze původní z roku 1945 a české normy pro dospělé zcela chybí. Dále v příručce chybí informace o výběru vzorku. Normy jsou tedy s jistým varováním použitelné u dětské populace, ale zejména pro starší dospělé téměř nepoužitelné. Také chybí důležitá informace o tom, zda hodnotitelé vycházeli pouze ze skórovacích kritérií, které jsou uvedeny v příručce nebo byli ještě nějak zacvičeni. Co se týče kvalitativního hodnocení – kresebných postupů, k těm normy nejsou uvedeny vůbec, přestože je v příručce uvedeno, že kresebný postup je vývojově podmíněn. Mohly být zde uvedeny

alespoň původní Osterriethovy normy. Standardizace je dobře popsána, zejména je dobře zdůvodněna vhodnost hodnocení pomocí známek, na základě distribuce bodů, také nechybí popis velikosti výběru, chybí však způsob výběru souboru.

Informace o **reliabilitě** v příručce zcela chybí, přestože mnoho zahraničních studií reliabilitu zjišťovaly. Pro doplnění proto uvádím dostupné informace o reliabilitě zjištěné u stejného Rey-Osterriethova skórovacího systému. Test-retestovou reliabilitu zjišťovali Mitrushina a Satz (1991), kteří administrovali TKF třikrát po ročním intervalu u zdravých starších osob a vyšla jim tato reliabilita u kopie 0,56–0,68 a u reprodukce z paměti 0,57–0,77. Berry, Allen a Schmitt (1991), kteří měli ve své studii vzorek 107 zdravých dospělých ve věku 50 až 79 let, zjistili, že vnitřní konzistence (Cronbachova alfa) u kopie se rovnala 0,6 a u okamžité reprodukce 0,8 a u oddálené reprodukce 0,82, zatímco Rapport, Charter, Dutra, Farchione a Kingsley (1997) zjistili Cronbachovu alfa u kopie 0,94 a u reprodukce z paměti 0,9. Reliabilita jako shoda hodnotitelů v první studii byla 0,8 u kopie, 0,93 u okamžité reprodukce a 0,95 u oddálené reprodukce (Berry, Allen, Schmitt, 1991), ve druhé studii byla shoda hodnotitelů nad 0,9 (Rapport a kol., 1997). Obecně, co se týče i jiných kvantitativních skórovacích systémů, vychází koeficient 0,9 a výše, pokud je reliabilita nižší, je to v případě kopie (Knight, Kaplan, 2003). Tyto výsledky jsou překvapivé, vzhledem k tomu, že skórovací kritéria (alespoň tak jak jsou uvedeny v českém manuálu) nechávají hodně prostoru pro subjektivní zkreslení. Je však třeba poznamenat, že ve studiích, které zjišťovaly reliabilitu, často chybí údaje o složitosti hodnocených protokolů a formě zaškolení zúčastněných posuzovatelů. Jsou-li stejně zaškoleni, neodpovídá jejich situace běžné praxi, v níž se uživatelé často opírají pouze o manuál. Předpokládám tedy, že reliabilita, zejména jako shoda hodnotitelů, je v případě hodnocení na základě českého manuálu nižší.

V příručce zcela chybí kapitola věnující se **validitě**. Informace o validitě v příručce sice nacházíme, avšak nejsou uvedeny explicitně a nejsou kompletní. Díky ukazatelům TKF u různých diagnostických skupin můžeme soudit především na kriteriální validitu, avšak chybí konkrétní statistické informace o validitě. Jsou uvedeny jednotlivé diagnostické skupiny (např. mentálně retardovaní, pacienti s cerebrálními lézemi, atd), u nichž je TKF užitečná, přičemž u každé takové skupiny jsou stručně uvedeny výzkumy zabývající se těmito skupinami a jaké jsou výkony těchto skupin v TKF. Informace o studiích jsou někdy nedostatečné a málo přesvědčivé. Bylo by užitečné zmínit novější zahraniční studie zabývající se TKF. Vzhledem ke komplexnosti toho, co TKF měří, jej nelze porovnat s testem, který by měřil to stejné, proto jsou relativně dostatečné i uvedené střední korelace s verbálním a názorovým IQ, Kohsovými kostkami a jemnou motorikou. Avšak rozhodně by mohly být uvedeny korelace i s jinými testy, či subtesty IQ, které byly zjišťovány v mnoha studiích – ve většině studií se ukázal vztah mezi subtestem Kostky a ROKF (Spreen, Strauss, 1991; Beebe, Ris, Brown, Dietrich, 2004; Smith a kol., 2007), v některých studiích se ukázaly také důležité subtesty Bludiště, Opakování čísel či Skládanky (Poulton a Moffit, 1995; Watanabe a kol., 2005). Vzhledem k tomu, že v příručce chybí teoretické základy a podrobnější popis vývoje testu, obsahová validita je málo podpořena. V příručce je pouze stručně popsáno, k čemu byl test vytvořen a jaké

zachycuje kognitivní funkce. Vývoj testu je v příručce popsán spíše stručně, chybí zde například, jak byla figura konstruována, procedura výběru jednotlivých elementů, zda se figura na základě pilotáží měnila. To by objasnilo také lépe obsahovou validitu. Avšak obecné kritérium pro tvorbu figury zmíněno je, tedy že jednotlivé elementy nejsou kresebně náročné, ale náročná je organizace elementů do celkové figury.

Skórovací kritéria jsou velmi stručná a nechávají prostor k subjektivnímu zkreslení. Za správný element se považuje element, který je „správně umístěný a se správným počtem svých částí a bez nápadných grafomotorických nedostatků“. Avšak není jasné, co se považuje ještě za správné umístění a co už ne, a také formulace „nápadné grafomotorické nedostatky“ je dost vágní. Bylo by vhodné další rozpracování těchto kritérií, nejlépe s grafickými příklady, tak, aby bylo hodnocení co nejvíce standardizováno. Díky takto nejasně vymezenému hodnocení, jsou totiž obtížně použitelné i normy.

Interpretace jednotlivých ukazatelů TKF je řešena téměř výhradně ve vztahu k jednotlivým diagnostickým skupinám. Hodnotím kladně popsané konkrétní kvalitativní odchylky (chyby) v kresbách u některých diagnostických skupin. Bylo by však vhodné, kdyby tyto ukazatele byly doplněny také grafickými ukázkami. Někdy je diagnostická užitečnost TKF velmi málo podložena, jsou uváděny většinou jen velmi stručné informace o studiích, které jsou navíc staršího data.

Celková kvalita příručky je nedostačující, příručka je nepřehledná, jsou opomíjeny důležité oblasti, které by zde neměly chybět (například reliabilita), chybí grafické příklady a vyskytují se chyby v tabulkách. Na průběh testování však tyto nedostatky nemají vliv, díky dobře popsanému postupu administrace a jednoduché aplikaci.

Shrnutí

Rey-Osterriethova komplexní figura (TKF) je specifický nástroj v tom, že měří více kognitivních funkcí najednou. Je proto obtížné často rozpoznat, o čem zhoršený výkon v TKF vypovídá. Mnoho studií však ukázalo, že TKF poskytuje užitečné informace, zejména při neuropsychologické diagnostice, ale také v oblasti psychologie výchovy a vzdělávání či klinické psychologii. Užitečnost TKF dokládá i poměrně slušný výčet výzkumů v příručce, které ukazují na její užitečnost pro různé diagnostické skupiny. Avšak doporučuji tento nástroj používat vždy společně s jinými diagnostickými metodami.

K tomu, aby TKF mohl být kvalitnějším diagnostickým nástrojem v českém prostředí, by bylo potřeba vytvořit kvalitnější manuál, protože ten současný má několik nedostatků. Za prvé je třeba lépe standardizovat skórovací kritéria tak, aby byl ponechán co nejmenší prostor ke zkreslení ze strany hodnotitele. K tomu by bylo vhodné tato kritéria lépe specifikovat a doplnit názornými grafickými příklady pro snadnější hodnocení. Poté by bylo vhodné vypracovat nové normy pro děti i dospělé. V současné době je tento diagnostický nástroj v českém prostředí použitelný spíše s jistým varováním, což

dokazuje i to, že v praxi často dochází spíše k posouzení výsledků TKF na základě zkušeností hodnotitele než na základě současných norem. Příručka by si zasloužila také kapitolu o validitě a reliabilitě a kvalitnější informace o výzkumech zaměřených na TKF, kterých bylo provedeno mnohem více, než je v příručce uvedeno. Co nelze upřít tomuto nástroji, je jeho velmi jednoduchá a rychlá administrace a také nízké náklady.

MODEL RECENZE PODLE EFPA PRO POPIS A HODNOCENÍ PSYCHOLOGICKÝCH TESTŮ **FORMULÁŘ RECENZE TESTU A POZNÁMKY PRO RECENZENTY¹**

Toto je lokální úprava dokumentu pro účely publikace v časopise Test Fórum.
Originální český překlad je k dispozici na stránkách EFPA
(www.efpa.eu/download/505cd9db4144ecb16174087909c9cd6d).

Původní verzi sestavil a uspořádal Dave Bartram
Doplnili a revidovali Patricia Lindley, Dave Bartram a Natalie Kennedy v dubnu 2004²
Současná verze 3.42: květen 2005
Český překlad: Tomáš Urbánek

Od uživatelů tohoto dokumentu a jeho obsahu žádá EFPA, aby uznali tento zdroj prostřednictvím následujícího textu:

“Kritéria pro recenzi testu podle EFPA do značné míry vychází z formy a obsahu kritérií pro recenzi testů Britské psychologické společnosti (BPS) a kritérií vytvořených Komisí pro testové záležitosti (COTAN) Holandské asociace psychologů (NIP). Dave Bartram a Patricia Lindley původně vyvinuli kritéria BPS a recenzní procedury pro UK Employment Service a později rozšířili jejich používání pro celou BPS. Arne Evers připravil k vydání nizozemský systém posuzování kvality testů.

EFPA je vděčná BPS a NIP za svolení použít jejich kritéria jako základ pro vytvoření evropského modelu. EFPA je také vděčná Davu Bartramovi, Arnu Eversovi a Patricii Lindley za jejich příspěvek k vývoji tohoto modelu. Veškerá intelektuální vlastnická práva původních kritérií podle BPS a NIP jsou nadále uznávána a náleží těmto orgánům.”

¹ Tento dokument byl vytvořen z několika zdrojů, včetně Hodnotícího formuláře pro recenzi testu používaného v BPS (NPAL a Řídící komise pro testové standardy při BPS – Steering Committee on Test Standards), Španělského dotazníku pro hodnocení psychometrických testů (Španělská psychologická asociace) a Systému pro posuzování kvality testu (Komise pro testování Holandské asociace psychologů). Některé části byly adaptovány se svolením z dokumentu: BPS Books Reviews of Level B Assessment Instruments for use in Occupational Assessment, Notes for Reviewers: Version 3.1. December 1998: Copyright © NPAL, 1989, 1993, 1998.

² Současná verze je spojením dvou oddělených dokumentů (Formuláře recenze a Poznámek pro recenzenty). Obsah byl navíc uspořádán a doplněn na základě jeho používání recenzenty online testů v BPS.

.....
Část 1:

Popis nástroje: Obecné informace a klasifikace
.....

EFPA 3.2 reference

	Recenzent 1:	Mgr. Veronika Krčová
	Recenzent 2:	
	Konzultující editor:	
	Vedoucí editor:	Mgr. Hynek Cígler
	Vedoucí editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Datum vzniku této recenze:	červen 2014
1.1	Název nástroje (lokální verze):	Rey-Osterriethova komplexní figura
	Zkrácená verze názvu testu:	TKF
1.2	Původní název testu (pokud je lokální verze adaptací):	Test de copie d'une figure complexe
1.4	Autoři původního testu:	Paul-Alexandre Osterrieth, André Rey
1.3	Autoři lokální adaptace:	Marián Košč, Josef Novák
1.7	Lokální distributor/vydavatel testu:	Bratislava a Brno: Psychodiagnostika
1.8	Vydavatel původní verze testu (pokud je jiný než současný distributor/vydavatel):	Paříž: Éditions du Centre de Psychologie Appliquée
1.9.1	Datum vydání současné revize/vydání:	1997
1.9.2	Datum vydání adaptace pro lokální užívání:	1997
1.9.3	Datum vydání původního testu:	1959

Obecný popis nástroje

Rey-Osterriethova komplexní figura je kresebná metoda, která měří několik kognitivních funkcí. Poskytuje informace o individuálních neuropsychologických funkcích (dysfunkcích), o pozornosti, grafomotorické koordinaci, vizuoprostorové percepci, vizuokonstrukční schopnosti, neverbální paměti a organizačních schopnostech. Košč a Novák v české adaptaci zdůrazňují především schopnost zachycovat specifické funkce v oblasti vnímání a zapamatování prostorových vztahů. Metoda se skládá z předlohy komplexní figury, která byla zkonstruována tak, že vyžaduje minimum kresebných předpokladů, všechny její prvky je možné snadno reprodukovat izolovaně, obtíž spočívá v jejich uspořádání do celku. Složitá struktura figury podněcuje a vyžaduje pozornou analytickou a organizační – percepční aktivitu. Vyšetřovaná osoba má za úkol nejprve figuru obkreslit podle předlohy a po třech minutách ji má za úkol znovu nakreslit z paměti, bez předchozího upozornění. Reprodukce tedy poskytuje také informaci o bezděčné vizuální paměti. Při hodnocení kreseb kopie i reprodukce z paměti se používá kvantitativní i kvalitativní hodnocení. V rámci kvantitativního se stanovuje počet bodů a zaznamenává časové trvání kresby. Komplexní figura je rozdělena na 18 elementů, přičemž za každý element lze dostat 0 až 2 body. Za 2 body musí být element správně provedený (se správným počtem svých částí), správně umístěný a bez závažnějších grafomotorických nedostatků. Podle celkového počtu bodů poté můžeme na základě norem za kresbu přidělit známku 1–5, které jsou analogické k těm školním. U kvalitativního hodnocení sledujeme kresebný postup, který můžeme zařadit mezi jeden ze sedmi typů, jež stanovil Osterrieth v roce 1944. Pořadí těchto 7 typů postupu vyjadřuje postupně klesající úroveň od nejracionálnějších forem (kresba figury vycházející z velkého obdélníku), přes méně racionální (například ukládání detailů vedle sebe), až po nejjednodušší formy (čmáranina). Je možné také sledovat různé kvalitativní chyby v kresbě, které mohou být jak vývojově, tak patologicky podmíněny. Mezi takové chyby patří například rotace celku či části, perserverace či roztříštěnost kresby. Kromě uvedené administrace, jež je uvedena v českém manuálu, existují i jiné způsoby administrace, kde je možné například zařadit také oddálenou reprodukci z paměti. Dále také existuje mnoho novějších skórovacích systémů, které nejsou dosud přeloženy a standardizovány v ČR. Předmětem této recenze je však pouze hodnocení uvedené v českém manuálu. Metodu lze podle autorů použít v oblasti neuropsychologie, výchovného poradenství, a také v klinické psychologii. Košč a Novák uvádějí, že tato metoda je užitečná konkrétně při diagnostice mentálně retardovaných, mozkových lézí, poruch učení, u afázií, senilních demencí či schizofrenie.

.....

Část 2: Klasifikace

.....

1.10.1	Obsahová doména	☒ Školní schopnosti ☒ Všeobecné schopnosti ☐ Verbální schopnosti ☒ Numerické schopnosti ☒ Prostorové schopnosti ☒ Neverbální schopnosti ☐ Rychlost vnímání ☒ Paměť ☒ Manuální zručnost ☐ Osobnost – Rys ☐ Osobnost – Typ ☐ Osobnost – Stav ☒ Kognitivní styly ☐ Motivace ☐ Hodnoty ☐ Zájmy ☐ Přesvědčení ☒ Poruchy a patologie ☐ Skupinové procesy ☐ Rodina ☐ Organizace, její fungování, agregovaná měření, klima atd. ☐ Školní nebo výchovné funkce ☐ Jiné:
1.10.2	Zamýšlená(é) nebo hlavní oblast(i) použití.	☒ Klinická psychologie ☒ Neuropsychologie ☐ Forezní psychologie ☒ Psychologie výchovy a vzdělávání ☐ Psychologie práce a personalistika ☐ Poradenství, doporučení, vedení a volba povolání ☐ Psychologie zdraví, životní styl a životní spokojenost ☐ Sporty a volný čas ☐ Jiné:

1.10.3	Zamýšlený způsob použití (podmínky, za jakých byl nástroj standardizován a validizován)	☐ Nesupervidovaná administrace bez kontroly nad identitou respondenta a bez úplné kontroly nad podmínkami administrace (např. volně přístupný test na internetu, test dostupný ke koupi v knihkupectví). ☐ Kontrolovaný nesupervidovanou administrací. Kontrola nad podmínkami (čas atd.) a určitá kontrola nad identitou uživatele testu (např. testy administrované přes internet, ale pouze známým osobám – přístup omezený heslem). ☒ Supervidovaná a kontrolovaná administrace. Administrace testu pod kontrolou kvalifikovaného administrátora nebo dohlázeitele. ☐ Řízená administrace. Administrace testu prováděná pouze přes určená testovací centra (např. programy hodnocení licencí a certifikace).
1.10.4	Popis populací, pro které je test určen:	děti od 5,6 let do 17,5 let, dospělí
1.10.5	Počet škál a krátký popis proměnné nebo proměnných měřených nástrojem	<p>Jednotlivé kognitivní schopnosti jsou hodnoceny na základě hodnocení kresebného postupu, počtu získaných bodů a časového trvání kresby</p> <p>Všechna tato hodnocení jsou závislá na vizuoprostorové percepce a percepčně-organizační schopnosti. Počet získaných bodů je závislý také na grafomotorické a vizuomotorické schopnosti, na pozornosti a v případě reprodukce je velmi závislý také na vizuální paměti. Kresebný postup není závislý na motorické schopnosti, ale odráží především percepčně-organizační schopnost a schopnost zorientovat se ve složitém obrazci, tedy vnímat celek, hlavní struktury i detaily obrazce. Všechny tři proměnné jsou také vývojově podmíněny.</p>

1.11	Formát položek	☐ Otevřený ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na stejné škále ☐ Bipolární adjektiva ☐ Likertovy ratingy (škály) ☐ Nucená volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Sady párů adjektiv (sémantický diferenciál), smíšené škály (ipsativní) ☒ Jiné: <p style="margin-left: 40px;">Jedná se o kresebný test, VO nejprve obkresluje obrazec podle předlohy, poté kreslí stejný obrazec z paměti.</p>
1.12	Počet položek testu:	18 položek – elementů figury, jejichž reprodukce se hodnotí zvlášť
1.13	Způsob(y) administrace:	☒ Interaktivní individuální administrace ☒ Supervidovaná skupinová administrace ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová aplikace na webu – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – bez supervise/testování sebe ☐ Počítačová aplikace na webu – bez supervise/testování sebe ☐ Jiné:
1.14	Způsob odpovídání:	☐ Ústní rozhovor ☒ Papír a tužka ☐ Manuální operace ☐ Na počítači ☐ Jiné:

1.15	<p>Čas potřebný pro administraci nástroje:</p> <p>Čas na přípravu (čas, který zabere administrátorovi připravit a rozložit materiály pro diagnostické sezení).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Čas na administraci na sezení: zahrnuje čas potřebný pro dokončení všech položek a odhad času potřebného pro podání instrukcí, projití zácvičných položek a nějaké doplňující komentáře na konci sezení. • Skórování: čas nutný pro získání hrubých skóků. • Analýza: čas strávený prováděním dalších prací s hrubými skóky, aby se z nich odvodily další míry a zformulovala rozumně úplná interpretace (za předpokladu, že znáte nástroj). • Zpětná vazba: čas potřebný k přípravě a poskytnutí zpětné vazby vyšetřované osobě. <p>Připouští se, že čas posledních dvou komponent se může značně lišit – v závislosti na kontextu, ve kterém se nástroj používá. Ale aspoň nějaké údaje a komentáře budou užitečné.</p>	<p>Příprava: 1 minuta</p> <p>Administrace: 10–15 minut</p> <p>Skórování: 5–10 minut</p> <p>Analýza: 5–10 minut</p> <p>Zpětná vazba: 5 minut</p> <p>Příprava je velice jednoduchá – stačí nachystat předlohu, a záznamové archy pro kopii a reprodukci</p> <p>Administrace záleží na délce kreslení, které je časově neomezené. Časové trvání kresby se zkracuje s narůstajícím věkem.</p> <p>Čas na skórování je závislý na kvalitě kresby. U menších dětí bude například obtížnější kresby ohodnotit, protože jsou méně kvalitní, někdy až obtížně rozeznatelné, a mající hodně kvalitativních chyb. Stejně tak u VO, které mají nedostatečné schopnosti, které jsou pro kopii a reprodukci figury důležité, atd.</p> <p>Podobně u analýzy záleží na kvalitě kresby.</p>
1.16	<p>Jsou k dispozici různé formy nástroje?</p>	<p>Existuje alternativní komplexní figura, kterou vytvořil L. B. Taylor v roce 1969, která by měla být srovnatelná s Rey-Osterriethovou figurou. Podle některých studií však je Taylorova komplexní figura snadněji zapamatovatelná (Duley a kol., 1993, Strauss, Spreen, 1990). Tato alternativní forma však není součástí materiálů vydávaných v ČR.</p>

.....

Část 3:

Měření a skórování

.....

1.17	Procedura skórování testu:	<ul style="list-style-type: none">☐ Počítačové skórování s přímým vstupem odpovědí testovanou osobou☐ Počítačové skórování s ručním vstupem odpovědí z papírového záznamového archu☐ Počítačové skórování odpovědí z papírového záznamového archu pomocí jejich načtení pomocí skeneru☐ Jednoduchý ruční skórovací klíč – nutné pouze kancelářské dovednosti☒ Komplexní ruční skórování – vyžadující trénink ve skórování nástroje☐ Služby zpracování dat – např. skórování společností prodávající nástroj☐ Jiné:
1.18	Skóry:	<p>U kopie a reprodukce z paměti se hodnotí:</p> <p>1) Počet získaných bodů Předloha je rozdělena na 18 elementů, přičemž každý se hodnotí 0 až 2 body (respektive žádným bodem, půl bodem, jedním bodem nebo dvěma body). Příklad za 2 body je hodnocen element, který je správně umístěný, se správným počtem svých částí a bez nápadných grafomotorických nedostatků. Celkově je tedy možné získat 0 až 36 bodů. Z toho se odvodí standardní skóre – známka, která stejně jako ve škole může nabývat hodnoty 1 – 5.</p> <p>2) Kresebný postup Hodnocení má kvalitativní charakter. Postup, kterým VO realizuje kresbu se určuje na základě 7 typů kresebných postupů, jejichž pořadí vyjadřuje postupně klesající úroveň postupu od nejracionálnějších forem až po nejjednodušší a nejprimitivnější formy.</p> <p>3) Časové trvání kresby Měří se čas nutný ke zhotovení kresby</p>
1.19	Transformace skóru na standardní skóry:	<ul style="list-style-type: none">☒ Normalizovaná – skóry se získají použitím normalizační tabulky☐ Nenormalizovaná – skóry se získají lineární transformací

1.20	Použité škály	Skóry založené na percentilech ☐ Centily ☒ 5-stupňová klasifikace: centilové rozdělení 10:20:40:20:10 ☐ Decily a další klasifikace založené na stejném počtu percentilů Standardní skóry ☐ z-skóry ☐ IQ deviační kvocienty IQ atd. (např. M=100, SD=15 pro Weschlerův test) ☐ Přijímací testy na VŠ (např. test SAT M=500, SD=100; GRE atp.) ☐ steny, staniny, C skóry ☐ T-skóry ☐ Jiné:
------	----------------------	--

.....
Část 4:

Počítačově generované zprávy
.....

Toto je čistě *popisné*. Hodnocení zpráv bude součástí části recenze nazvané Hodnocení.

1.21	Jsou počítačově generované zprávy k dispozici s nástrojem?	☐ Ano ☒ Ne
------	---	--

.....
Část 5:

Nabídka, podmínky a náklady
.....

Tato část definuje, co vydavatel poskytne, komu, za jakých podmínek a za jaké ceny. Definuje podmínky kladené dodavatelem a týkající se toho, kdo smí a kdo nesmí získat materiál nástroje. Pokud jedna z možností neodpovídá podmínkám nabídky, doplňte popis relevantních podmínek.

1.23	Dokumentace poskytovaná distributorem jako součást testového balíku	☒ Uživatelský manuál ☐ Technický (psychometrický) manuál ☐ Doplnkové technické informace a aktualizace (např. lokální normy, lokální validizační studie atd.) ☐ Rozšiřující informace v podobě knih a článků k tématu ☐ Kombinace výše uvedených (uved'te)
1.24	Metody publikace	☒ Papír ☐ PC – Diskety ☐ PC – CD/ROM ☐ Download z internetu ☐ Živý internet (nástroj pracuje v internetovém prohlížeči) ☐ Jiné:

1.25.1	Počáteční náklady. Cena kompletní sady materiálů (všechny manuály a další materiál nutný k aspoň jedné zkušební administraci). Kolik uchazečů lze vyšetřovat pomocí materiálů získaných za počáteční náklady, kde tyto náklady zahrnují materiály pro opakované vyšetření.	Aktuální cena (červen 2014) na webu Psychodiagnostiky (www.psychodiagnostika-sro.cz) je 1363 Kč za kompletní sadu (příručka, 100× záznamový arch Kopie, 100× záznamový arch reprodukce, 1 předloha) - pro 100 lidí - nejsou nutné tréninkové náklady
1.25.2	Opakující se náklady:	Aktuální cena (červen 2014) na webu Psychodiagnostiky (www.psychodiagnostika-sro.cz) je 594 Kč za doplňkovou sadu (Sada 100 ks záznamových archů Kopie, 100 ks záznamových archů Reprodukce)
1.26.1	Ceny za zprávy generované softwarem nainstalovaným uživatelem:	-
1.26.2	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím pošty/faxu:	-
1.26.3	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím internetové služby:	-
1.27	Ceny za další služby a zpracování dat: opravy nebo vývoj automatických zpráv:	-
1.28	Kvalifikační požadavky na práci s testem vyžadované dodavatelem testu 1.28 se týká kvalifikací uživatele vyžadovaných dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Tam, kde kvalifikační požadavky nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.	☐ Žádné ☐ Oprávnění (certifikát) pro specifický test ☐ Oprávnění (certifikát) pro obecné výkonové testy: i. e. míry maximálního výkonu ve schopnostech ☐ Potvrzení v testování obecných schopností a dovedností: míry maximálního výkonu ve vztahu k potenciálu k výkonu ☐ Potvrzení v obecné diagnostice a diagnostice osobnosti: míry typického chování, postojů a preferencí ☒ Jiné:
1.29	Profesionální kvalifikace vyžadovaná pro používání nástroje 1.29 se týká kvalifikací uživatele vyžadovanou dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Kde požadavky na kvalifikaci nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.	☐ Žádné ☐ Praktický psycholog s kvalifikací v relevantní aplikační oblasti ☒ Praktický psycholog ☒ Výzkumný psycholog ☐ Nepsychologický akademický výzkumník ☐ Praktik v relevantních příbuzných profesích (terapie, medicína, poradenství, vzdělání, lidské zdroje atd.) ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v oblasti vzdělávacím A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce B BPS ☐ Jiné:

Část 6:

Hodnocení testových materiálů

Vysvětlení hodnocení

V následujících částech jsou celková posouzení adekvátnosti informací týkajících se validity, reliability a norem zobrazeny automaticky tučně.

Jakýkoli nástroj s jedním nebo více posouzeními 0 nebo 2 týkajícími se atributů považovaných za kritické pro bezpečné používání nástroje, by neměl být považován za nástroj, který splňuje minimální standardy.

Vstup na posuzovacím formuláři	Posouzení podle standardů EFPA	Reprezentace recenze v UK	Vysvětlení
[n/a]	[n/a]	[n/a]	Tento atribut není u tohoto nástroje použitelný
0	[-]	[None]	Není možné posoudit jako ne nebo nedostatek poskytnutých informací
1	[-1]	[*]	Neadekvátní
2		[**]	NYNÍ NEPOUŽÍVÁNO
3	[0]	[***]	Adekvátní nebo přiměřený
4	[1]	[****]	Dobrý
5	[2]	[*****]	Vynikající
		[N.r.i.o.r] * (pouze pro aktualizace)	Položka nebyla v původní recenzi posuzována

V této části má být provedeno více hodnocení různých aspektů nebo atributů dokumentace dodávané s nástrojem (nebo balíkem). Termín „dokumentace“ byl vybrán, aby pokrýval všechny ty materiály dodávané s nástrojem nebo snadno dostupné kvalifikovanému uživateli: např. manual administrátora; technické příručky; brožury s normami; dodatky k manuálu; aktualizace od vydavatelů/dodavatelů atd.

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (poloviční rating je přijatelný)

Rating

Kvalita vysvětlení principů, prezentace a kvalita poskytnuté informace: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na ratingích daných pro položky 2.1–2.8)		1
2.1	Celkový rating kvality vysvětlení principů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.1.1 – 2.1.5)	1
2.1.1	i) Teoretické základy konstruktů:	1
2.1.2	ii) Procedura vývoje testu:	1
2.1.3	iii) Důkladnost analýz položek a model analýzy položek:	4
2.1.4	iv) Vysvětlení obsahové validity:	1
2.1.5	v) Souhrn relevantního výzkumu:	3
2.2	Adekvátnost dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky týkající se norem atd.): (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.2.1 – 2.2.6) <i>Pro část 2.2 jsou stanoveny následující „měřítka“ pro rating „vynikající“ (5). Pozornost je zde zaměřena na kvalitu pokrytí poskytnutého v dokumentaci dostupné kvalifikovaným uživatelům. Všimněte si, že část 2.2 se týká úplnosti a jasnosti dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky k normám atd.) v pojmech pokrytí a vysvětlení. V pojmech kvality nástroje, jak ji dosvědčuje dokumentace, jsou rozpracovány oblasti v této části pod čísly: 2.1, 2.3, 2.9, 2.10 a 2.11.</i>	1

2.2.1	Principy: [viz 2.1] Dobře argumentovaný a jasně prezentovaný popis toho, co má podle návrhu měřit a proč byl zkonstruován tak, jak je.	3
2.2.2	Vývoj: Úplné detaily týkající se zdrojů položek, pilotáže, analýz položek, srovnávacích studií a změn prováděných v průběhu vývojových pokusů.	1
2.2.3	Standardizace: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích standardizačního souboru a standardizační proceduře.	4
2.2.4	Normy: Jasně a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích normalizačních skupin, podmínkách vyšetření atd.	1
2.2.5	Reliabilita: Dobře vysvětlení reliability a široký rozsah měř vnitřní konsistence a retestu spolu s vysvětlením jejich relevance a zobecnitelnosti nástroje vyšetření.	1
2.2.6	Validita: Dobře vysvětlení validity spolu s širokou škálou studií jasně a poctivě popsanych.	3
2.3	Kvalita procedurálních instrukcí poskytnutých uživateli: (Tento celkový rating se získá s použitím posouzení na základě hodnot ratingů daných pro položky 2.3.1 – 2.3.7)	1
2.3.1	Pro administraci testu: Poskytnutá jasná a detailní vysvětlení a procedurální průvodce krok za krokem spolu s dobrými radami týkajícími se otázek uchazečů a problémových situací.	5
2.3.2	Pro skórování testu, normy atd.: Poskytnuté jasně a detailní informace spolu s popsány kontrolami pro vyhnutí se možným chybám skórování.	1
2.3.3	Pro interpretaci a vytváření zpráv: Detailní doporučení týkající se interpretace různých skóřů, chápání normativních měř a zacházení se vztahy mezi různými škálami, s množstvím ilustrativních příkladů a případových studií.	3
2.3.4	Pro poskytnutí zpětné vazby a debriefingu respondentům testu a dalším: Detailní doporučení, jak prezentovat zpětnou vazbu uchazečům.	1
2.3.5	Pro poskytování dobrých praktických témat týkajících se poctivosti a zkreslení: <i>Uvedení detailních informací o studiích sexuálního a etnického zkreslení s relevantními varováními týkajícími se používání a zobecňování validit.</i>	3
2.3.6	Omezení používání: Jasně popisy, kdo by měl a kdo by neměl být vyšetřován spolu s dobře vysvětlenými odůvodněními těchto omezení (např. typy nezpůsobilosti, požadované úrovně gramotnosti atd.).	1
2.3.7	Reference a podpůrné materiály: Detailní odkazy na relevantní podpůrnou akademickou literaturu a křížové odkazy na další příbuzné materiály týkající se diagnostických nástrojů.	3
Kvalita materiálů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů pro položky 2.4 – 2.8)		1
2.4	Všeobecná kvalita materiálů testu (testové brožury, odpověďové archy, testové objekty, software atd.):	1
2.5	Kvalita lokální adaptace testu (pokud byl test přeložen a adaptován do místního jazyka):	1
2.6	Snadnost, s jakou může respondent testu porozumět úkolu:	5
2.7	Snadnost, s jakou mohou být respondentem testu tvořeny reakce nebo odpovědi:	5
2.8	Kvalita položek:	4
Recenzentovy komentáře týkající se dokumentace: (komentáře principů, designu, vývoje testu a jeho přijatelnosti)		
<p>Příručka se stručně věnuje charakteristice testu, vývoji a popisu testu a podrobně uvádí postup administrace testu. Zbytek první poloviny příručky je věnován hodnocení výsledků TKF, tedy kvantitativní a kvalitativní analýze. Druhá polovina příručky se zaměřuje na interpretaci ukazatelů TKF u různých diagnostických skupin, u kterých je TKF užitečná, přičemž jsou tyto informace podpořeny mnoha výzkumy. Již obsah a zaměření příručky ukazuje na mnohé nedostatky. Zejména v příručce chybí kapitoly věnující se reliabilitě a validitě. Reliabilita v příručce není řešena vůbec. Informace o validitě v příručce nacházíme, avšak nejsou uvedeny explicitně a nejsou kompletní. Dále chybí popis teoretických základů konstruktů, které jsou TKF měřeny. V příručce je pouze stručně popsáno k čemu byl test vytvořen a jaké zachycuje kognitivní funkce. Vývoj testu je v příručce</p>		

popsán spíše stručně, chybí zde například jak byla figura konstruována, procedura výběru jednotlivých elementů, zda se figura na základě pilotáží měnila. To by objasnilo také lépe obsahovou validitu. Avšak obecné kritérium pro tvorbu figury zmíněno je, tedy že jednotlivé elementy nejsou kresebně náročné, ale náročná je organizace elementů do celkové figury. Co se týče analýzy položek (elementů), zjišťujeme díky ní, jak jsou položky náročné a citlivé a to u kopie a reprodukce zvláště, a jak položky diferencují mezi kopií a reprodukcí, přičemž je zohledňován i věk. Tyto informace však nejsou v příručce empiricky podloženy. Standardizace je dobře popsána, zejména je dobře zdůvodněna vhodnost hodnocení pomocí známek, na základě distribuce bodů, také nechybí popis velikosti výběru, chybí však způsob výběru souboru. Co se týče norem, jsou zde uvedeny velikosti souborů jak původních tak lokálních norem, chybí však informace o zdrojích souborů a také informace o zacvičení hodnotitelů, tedy zda vycházeli pouze z toho, co je uvedeno v příručce nebo byli ještě nějak zacvičení.

Skórovací kritéria jsou velmi stručná a nechávají prostor k subjektivnímu zkreslení. Za správný element se považuje element, který je "správně umístěný a se správným počtem svých částí a bez nápadných grafomotorických nedostatků". Avšak není jasné co se považuje ještě za správné umístění a co už ne, a také formulace "nápadné grafomotorické nedostatky" je dost vágní. Bylo by vhodné další rozpracování těchto kritérií, nejlépe s grafickými příklady, tak aby bylo hodnocení co nejvíce standardizováno. Díky takto nejasně vymezenému hodnocení, jsou totiž obtížně použitelné i normy.

Interpretace jednotlivých ukazatelů TKF je řešena téměř výhradně ve vztahu k jednotlivým diagnostickým skupinám. Hodnotím kladně popsané konkrétní kvalitativní odchylky (chyby) v kresbách u některých diagnostických skupin. Bylo by však vhodné, kdyby tyto ukazatele byly doplněny také grafickými ukázkami. Někdy je diagnostická užitečnost TKF velmi málo podložena, jsou uváděny většinou jen velmi stručné informace o studiích.

Celková kvalita příručky je nedostačující, příručka je nepřehledná, jsou opomíjeny důležité oblasti, které by zde neměly chybět (například reliabilita), chybí grafické příklady a vyskytují se chyby v tabulkách. Na průběh testování však tyto nedostatky nemají vliv, díky dobře popsanému postupu administrace a jednoduché aplikaci.

.....

Část 7:

Hodnocení norem, reliability a validity

.....

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (jsou přijatelné poloviční ratingy)

Rating

Hodnocení technických informací – celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.9 – 2.11)	1
---	----------

Informace o normách nebo referenční skupině

2.9	Celková adekvátnost:	1
-----	-----------------------------	----------

2.9.1	Vhodnost pro lokální použití, ať už pro lokální nebo mezinárodní normy: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Není lokálně relevantní (např. nevhodné zahraniční výběry). 3 Lokální výběr z obecné populace nebo nelokální normy, které lze použít s varováním. 4 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry s dobrou relevancí pro zamýšlenou aplikaci. 5 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry vybrané z dobře definovaných výběrů z relevantních aplikačních oblastí.	1
2.9.2	Vhodnost pro zamýšlené aplikace: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Norma nebo normy nejsou adekvátní pro zamýšlené aplikace. 3 Adekvátní normy pro obecnou populaci a/nebo rozmezí normativních tabulek. 4 Dobré rozmezí normativních tabulek. 5 Vynikající rozmezí výběrově relevantních norem vztahujících se k věku a pohlaví, s informacemi o dalších rozdílech v rámci skupin (např. směr etnických skupin).	1
2.9.3	Velikosti výběrů: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní výběry (např. méně než 150). 3 Adekvátní výběry (např. 150-300). 4 Velké výběry (např. 300-1000). 5 Velmi velké výběry (např. 1000+).	3
2.9.4	Procedury použité při výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.9.5	Kvalita informací poskytnutých o minoritní/chráněné skupině, rozdílech, vlivech věku, rodu atd.: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní informace. 3 Adekvátní obecné informace s minimální analýzou. 4 Dobré popisy a analýzy skupin a rozdílů 5 Vynikající série analýz a diskuse o relevantních tématech vztahujících se k použití a interpretaci.	3

2.9.6 Komentáře recenzentů k normám: Stručná zpráva o normách a jejich historii, včetně informací o doporučených účinných vydavatelem/autorem pro aktualizaci norem obvyklým způsobem.

Lokální (slovenské) normy pro kopii byly vypracovány na základě dat z roku 1981 od rozsáhlého vzorku 1671 dětí ve věku 7,6 až 15,5 let, zatímco pro reprodukci z paměti byly vypracovány pouze na základě dat od 209 dětí. Normy pro reprodukci vycházejí tedy z poměrně malého vzorku, kde například pro věk 13 let byly normy vypracovány na základě vzorku pouze 13 dětí. Pro věkové kategorie 5,6 až 7,5 let a dospělé jsou uvedeny původní normy Osterrietha z roku 1945. Normy pro věkové kategorie 15,6 až 17,5 let vycházejí z práce E. Kölesové (1993), přičemž vzorek byl tvořen 145 studenty gymnázia, střední zdravotní školy a střední odborné školy. Celkově jsou tedy normy už dost zastaralé. Normy jsou vždy uváděny pro věkové kategorie v intervalech jeden rok, avšak normy pro dospělé nejsou věkově diferencovány, což je velký nedostatek vzhledem k tomu, že s postupujícím věkem se může výkon v TKF zhoršovat. Navíc jsou tyto normy pro dospělé pouze původní z roku 1945 a české normy pro dospělé zcela chybí. Dále v příručce chybí informace o výběru vzorku. Normy jsou tedy s jistým varováním použitelné u dětské populace, ale zejména pro starší dospělé téměř nepoužitelné. Také chybí důležitá informace o tom, zda hodnotitelé vycházeli pouze ze skórovacích kritérií, které jsou uvedeny v příručce nebo byli ještě nějak zacvičeni.

Co se týče kvalitativního hodnocení – kresebných postupů, k těm normy nejsou uvedeny vůbec, přestože je v příručce uvedeno že kresebný postup je vývojově podmíněn. Mohly být zde uvedeny

alespoň původní Osterriethovy normy.

Validita

2.10	Celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating. Obvykle bude roven buď konstruktové validitě nebo validitě vztahující se ke kritériu, podle toho, která z nich je vyšší.)	1
2.10.1	Konstruktová validita – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1.2 – 2.10.1.6. Neprůměrujte pouze čísla, abyste tento celkový rating získali.)	1
2.10.1.1	Použité plány: (zatrhněte tolik, kolik je jich použitelných) ☐ Žádná informace nepodána ☒ Korelace s dalšími nástroji a výkonovými kritérii ☒ Vnitroškálový (korelace položky se zbytkem) ☐ Rozdíly mezi skupinami ☐ Matice mnoha rysů a mnoha metod (MTMM) ☐ Explorační faktorová analýza ☐ Konfirmační faktorová analýza ☐ Experimentální plány ☐ Jiné:	
2.10.1.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Více než jedna adekvátní nebo velká studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	0
2.10.1.3	Procedura výběru souboru: (vyberte jednu) ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní vůči populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.1.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a dalšími podobnými testy: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní ($r < 0.55$). 3 Adekvátní ($0.55 < r < 0.65$). 4 Dobrý ($0.65 < r < 0.75$). 5 Vynikající ($r > 0.75$)	3
2.10.1.5	Kvalita nástrojů jako kritérií nebo markerů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Poskytnuta neadekvátní informace. 3 Adekvátní kvalita. 4 Dobrá kvalita. 5 Vynikající kvalita s širokým rozsahem relevantních markerů pro konvergentní a divergentní validizaci.	1
2.10.1.6	Analýzy diferenciálního fungování položek (DIF): [N/A] Nepoužitelné 0–5 hodnocení kvality DIF analýzy	[n/a]
2.10.2	Validita vztahující se ke kritériu – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)	3
2.10.2.1	Popis použitých kritérií a charakteristik populací: (zatrhněte tolik, kolik je použitelných) ☒ Souběžná ☐ Prediktivní ☐ Postdiktivní	

2.10.2.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Jedna velká nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	4
2.10.2.3	Procedura výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Účelná nebo reprezentativní ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.2.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a kritérii: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.2$). 3 Adekvátní (např. $0.2 < r < 0.35$). 4 Dobrý (např. $0.35 < r < 0.50$). 5 Vynikající (např. $r > 0.50$)	0
2.10.3 Komentáře recenzenta týkající se validity:		
<p>2.10.3 Komentáře recenzenta týkající se validity:</p> <p>V příručce zcela chybí kapitola věnující se validitě. Informace o validitě v příručce sice nacházíme, avšak nejsou uvedeny explicitně a nejsou kompletní. Díky ukazatelům TKF u různých diagnostických skupin můžeme soudit především na kritériální validitu, avšak chybí konkrétní statistické informace o validitě. Jsou uvedeny jednotlivé diagnostické skupiny (např. mentálně retardovaní, pacienti s cerebrálními lézemi, atd), u nichž je TKF užitečná, přičemž u každé takové skupiny jsou stručně uvedeny výzkumy zabývající se těmito skupinami a jaké jsou výkony těchto skupin v TKF. Informace o studiích jsou někdy nedostatečné a málo přesvědčivé. Bylo by užitečné zmínit novější zahraniční studie zabývající se TKF. Vzhledem ke komplexnosti toho, co TKF měří, jej nelze porovnat s testem, který by měřil to stejné, proto jsou relativně dostatečné i uvedené střední korelace s verbálním a názorovým IQ, Kohsovými kostkami a jemnou motorikou. Avšak rozhodně by mohly být uvedeny korelace i s jinými testy, či subtesty IQ, které byly zjišťovány v mnoha studiích - ve většině studií se ukázal vztah mezi subtestem Kostky a ROKF (Spreen, Strauss, 1991; Beebe, Ris, Brown, Dietrich, 2004; Smith a kol., 2007), v některých studiích se ukázaly také důležité subtesty Bludiště, Opakování čísel či Skládanky (Poulton a Moffit, 1995; Watanabe a kol., 2005). Vzhledem k tomu, že v příručce chybí teoretické základy a podrobnější popis vývoje testu, obsahová validita je málo podpořena.</p>		

Reliabilita

2.11	Celková adekvátnost: <i>(Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1–2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)</i>	1
2.11.1.	Poskytnutá data týkající se reliability: (vyberte jednu možnost) ☐ Uveden pouze jeden koeficient reliability ☐ Uveden pouze jeden odhad standardní chyby měření ☐ Koeficienty reliability pro několik různých skupin ☐ Standardní chyba měření uvedená pro několik různých skupin ☒ žádná data neposkytnuta	
2.11.1	Vnitřní konzistence:	
2.11.1.1	Velikost výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	0

2.11.1.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.7$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.7$ až 0.79) 4 Dobrý (např. $r = 0.8$ až 0.89) 5 Vynikající (např. $r > 0.9$) [N/A] Nepoužitelné.	0
2.11.2	Testová-retestová stabilita:	
2.11.2.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	0
2.11.2.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$)	0
2.11.3	Reliabilita jako ekvivalence:	
2.11.3.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	[n/a]
2.11.3.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$) [N/A] Nepoužitelné	[n/a]
2.11.4 Komentáře recenzentů k reliabilitě: - Komentujte intervaly spolehlivosti pro koeficienty reliability - Uveďte Spearmanovy-Brownovy ekvivalenty		
<p>Informace o reliabilitě v příručce zcela chybí, přestože mnoho zahraničních studií reliabilitu zjišťovaly. Dále jsou uvedeny informace o reliabilitě zjištěné u stejného Rey-Osterriethova skórovacího systému.</p> <p>Test-retestovou reliabilitu zjišťovali Mitrushina a Satz (1991), kteří administrovali TKF třikrát po ročním intervalu u zdravých starších osob a vyšla jim tato reliabilita u kopie 0,56–0,68 a u reprodukce z paměti 0,57–0,77. Berry, Allen a Schmitt (1991), kteří měli ve své studii vzorek 107 zdravých dospělých ve věku 50 až 79 let, zjistili, že vnitřní konzistence (Cronbachova alfa) u kopie se rovnala 0,6 a u okamžité reprodukce 0,8 a u oddálené reprodukce 0,82, zatímco Rapport, Charter, Dutra, Farchione a Kingsley (1997) zjistili Cronbachovu alfa u kopie 0,94 a u reprodukce z paměti 0,9.</p> <p>Reliabilita jako shoda hodnotitelů v první studii byla 0,8 u kopie, 0,93 u okamžité reprodukce a 0,95 u oddálené reprodukce (Berry, Allen, Schmitt, 1991), ve druhé studii byla shoda hodnotitelů nad 0,9 (Rapport a kol., 1997). Obecně, co se týče i jiných kvantitativních skórovacích systémů, vychází koeficient 0,9 a výše, pokud je reliabilita nižší, je to v případě kopie (Knight, Kaplan, 2003).</p> <p>Tyto výsledky jsou překvapivé, vzhledem k tomu, že skórovací kritéria (alespoň tak jak jsou uvedeny v českém manuálu) nechávají hodně prostoru pro subjektivní zkreslení. Je však třeba poznamenat, že ve studiích, které zjišťovaly reliabilitu, často chybí údaje o složitosti hodnocených protokolů a formě zaškolení zúčastněných posuzovatelů. Jsou-li stejně zaškoleni, neodpovídá jejich situace běžné praxi, v níž se uživatelé často opírají pouze o manuál. Předpokládám tedy, že reliabilita, zejména jako shoda hodnotitelů, je v případě hodnocení na základě českého manuálu nižší.</p>		

.....

Část 9:

Závěrečné hodnocení:

.....

3.0 Hodnotící zpráva testu:

Tato část by měla obsahovat stručné, jasně obhájené posouzení nástroje/produktu. Mělo by popisovat jeho pro a proti a poskytnout určitá obecná doporučení týkající se toho, jak a kdy by se měl používat – spolu s varováními (kde jsou potřebná) týkajícími se případů, kde by se používat neměl.

Rey-Osterriethova komplexní figura (TKF) je specifický nástroj v tom, že měří více kognitivních funkcí najednou. Je proto obtížné často rozpoznat o čem zhoršený výkon v TKF vypovídá. Mnoho studií však ukázalo, že TKF poskytuje užitečné informace, zejména při neuropsychologické diagnostice, ale také v oblasti psychologie výchovy a vzdělávání či klinické psychologii. Užitečnost TKF dokládá i poměrně slušný výčet výzkumů v příručce, které ukazují na její užitečnost pro různé diagnostické skupiny. Avšak doporučuji tento nástroj používat vždy společně s jinými diagnostickými metodami.

K tomu, aby TKF mohl být kvalitnějším diagnostickým nástrojem, by bylo potřeba vytvořit kvalitnější manuál, protože ten současný má několik nedostatků. Za prvé je třeba lépe standardizovat skórovací kritéria tak, aby byl ponechán co nejmenší prostor ke zkreslení ze strany hodnotitele. K tomu by bylo vhodné tato kritéria lépe specifikovat a doplnit názornými grafickými příklady pro snadnější hodnocení. Poté by bylo vhodné vypracovat nové normy pro děti i dospělé. V současné době je tento diagnostický nástroj v českém prostředí použitelný spíše s jistým varováním, což dokazuje i to, že v praxi často dochází spíše k posouzení výsledků TKF na základě zkušeností hodnotitele než na základě současných norem. Příručka by si zasloužila také kapitolu o validitě a reliabilitě a kvalitnější informace o výzkumech zaměřených na TKF, kterých bylo provedeno mnohem více, než je v příručce uvedeno. Co nelze upřít tomuto nástroji je jeho velmi jednoduchá a rychlá administrace a také nízké náklady.

3.1 Závěry:

Jedná se o komplexní diagnostický nástroj s jednoduchou a rychlou administrací, použitelný v mnoha oblastech. Příručka k testu v současné podobě je však velmi nedostačující, zvláště kvůli chybějícím kapitolám řešící validitu a reliabilitu, a málo standardizovaným skórovacím kritériím. Také chybí podrobnější popis procedury vývoje testu a teoretické základy konstruktů. Proto je nástroj použitelný spíše s varováním, a vždy spolu s jinými metodami.

4.0 Doporučení (vyberte jedno)

Všechny následující charakteristiky uvedené níže by měly mít ratingy [n/a], [2], [4], [5], pokud by měl být nástroj „doporučen“ pro obecné použití (hodnocení 5 nebo 6):

[2.9] Normy a referenční skupiny
[2.10.1] Konstruktová validita
[2.10.2] Kriteriační validita
[2.11] Reliabilita - celková
[2.12] Počítačově generované zprávy

Pokud má kterýkoli z výše uvedených ratingů hodnotu [] nebo [1], nástroj by měl být klasifikován pod doporučením 1, 2, 3 nebo 4, nebo klasifikován pod doporučením 7 "jiné" s adekvátním vysvětlením.

- 1 Pouze výzkumný nástroj. Ne pro užití v praxi.
- 2 Vhodný pouze pro užití expertním uživatelem za pečlivě kontrolovaných podmínek nebo ve velmi omezených aplikačních oblastech
- 3 Vhodný pro použití pod supervizí v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, libovolnými uživateli s obecnými kompetencemi pro používání a administraci testů
- 4 Vyžaduje další vývoj. Vhodný pouze pro použití ve výzkumu.
- 5 Vhodný pro používání v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, uživateli testů, kteří splňují speciální kvalifikační požadavky distributora
- 6 Vhodný pro sebevyšetření bez supervise v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem
- 7 Jiné: Metoda obecně spadá pod bod 5 (viz výše), avšak její česká adaptace nespĺňuje nároky pro takové užití.

5 Odkazy k poznámkám a bibliografie

Alternativní forma nástroje:

Duley, J. F., Wilkins, J., Hamby, S., Hopkins, D., Burwell, R., Barry, N. (1993). Explicit scoring criteria for the Rey-Osterrieth and Taylor complex figures. *The Clinical Neuropsychologist*, 7(1), 29-38.
Strauss, E., Spreen, O. (1990). A comparison of the Rey and Taylor figures. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 5(4), 417-420.

Přehledová příručka k Rey-Osterriethově komplexní figuře:

Knight, J. A., Kaplan, E. (Eds.). (2003). *The handbook of Rey-Osterrieth complex Figure Usage: Clinical and Research Applications*. Lutz, FL: Psychological Assessment Resources, Inc.

Validita:

Beebe, D. W., Ris, M. D., Brown, T. M., Dietrich, K. N. (2004). Executive functioning and memory for the Rey-Osterrieth complex figure task among community adolescents. *Applied Neuropsychology*, 11(2), 91-98.
Poulton, R. G., Moffitt, T. E. (1995). The Rey-Osterrieth Complex Figure Test: Norms for Young Adolescents and an Examination of Validity. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 10(1), 47-56.
Smith, S. R., Chang, J., Schnoebelen, K. J., Edwards, J. W., Servesko, A. M., Waker, S. J. (2007). Psychometrics of simple method for scoring organizational approach on the Rey-Osterrieth complex figure. *Journal of Neuropsychology*, 1(1), 39-51.
Spreen, O., Strauss, E. (1991). *A compendium of neuropsychological tests: Administration, norms, and commentary*. New York: Oxford University Press.
Watanabe, K., Ogino, T., Nakano, K., Hattori, J., Kado, Y., Satoshi, S. a kol. (2005). The Rey-Osterrieth Complex Figure as a measure of executive function in childhood. *Brain & Development*, 27(8), 564-569

Reliabilita:

Berry, D. T. R., Allen, R. S., Schmitt, F. A. (1991). Rey-Osterrieth Complex Figure: Psychometric characteristics in a geriatric sample. *The Clinical Neuropsychologist*, 5(2), 143-153

Mitrushina, M., Satz, P. (1991). Effect of repeated administration of a neuropsychological battery in the elderly. *Journal of Clinical Psychology*, 47(6), 790-801.

Rapport, L. J., Charter, R. A., Dutra, R., Farchione, T. J., Kingsley, J. J. (1997). Psychometric properties of the Rey-Osterrieth Complex Figure: Lezak-Osterrieth versus Denman Scoring systems. *The Clinical Neuropsychologist*, 11(1), 46-53.

Měřené konstrukty:

Neuropsychologické funkce
Pozornost
Grafomotorická koordinace
Vizuoprostorová percepce
Vizuokonstrakční schopnost
Vizuální paměť
Organizační schopnosti